

Checklist bestrijding *Streptococcus suis* door managementmaatregelen

Met het invullen van deze checklist maakt u mogelijke risicofactoren op uw bedrijf inzichtelijk. Een kruisje/vinkje in de kolom 'Niet' betekent dat dit een risicofactor is voor het beheersen van de streptococceproblematiek op uw bedrijf. Sommige risicofactoren hebben meer impact hebben dan andere.

De checklist

1. Beperk de **insleep** van ziektekiemen op het bedrijf (**externe biosecurity**). Ziektekiemen komen op het bedrijf door aanvoer van dieren, ongedierte, mensen, materialen en vervoermiddelen.

Kritieke factoren bij het beperken van de insleep van ziektekiemen op het bedrijf zijn:

Externe biosecurity	Niet	Wel
a) Strikte scheiding tussen vuile en schone weg.		
b) Strikte hygiënemaatregelen (zoals douchen en omkleden) voor iedereen die de stal betreedt (met nadruk op mensen die ook op andere varkensbedrijven komen).		
c) Zelf aanfokken van opfokzeugen.		
d) Aangekochte dieren komen eerst in een quarantaineststal.		
e) Ongediertebestrijding (met name ratten en muizen) laat u uitvoeren door een gespecialiseerd bedrijf.		

2. Beperk het verplaatsen van kiemen van **dier naar dier** (**interne biosecurity**). Verspreiding van streptococce vindt met name plaats via dier-diercontacten.

Kritieke factoren bij het verminderen van de verplaatsing van ziektekiemen binnen het bedrijf zijn:

Interne biosecurity (van dier naar dier)	Niet	Wel
a) Biggen legt u in de zogperiode zo min mogelijk over, en zo wel dan tussen maximaal 2 tomen .		
b) Biggen legt u minimaal 24 uur na de geboorte over, zodat ze biest bij de eigen moeder kunnen opnemen.		
c) Biggen uit één toom houdt u bij spenen bij elkaar en mengt u zo weinig mogelijk met andere dieren.		
d) U legt over volgens een vooraf opgesteld plan.		
e) Bij het gebruik van een pleegzeug gaat de voorkeur uit naar een zeug die: <ul style="list-style-type: none">- 3 weken geleden geworpen heeft en waarvan de biggen gespeend worden;- een goed uierpakket heeft;- voldoende eetlust heeft. Bij de pleegzeug legt u voldoende sterke biggen die bij voorkeur 3 tot 4 dagen oud zijn.		
f) Bij het gebruik van een pleegzeug brengt u niet de biggen naar de pleegzeug maar de pleegzeug naar de biggen.		
g) Gemaakte keuzes met betrekking tot het overleggen en de keuze voor een pleegzeug evalueert u regelmatig.		
h) U houdt informatie over overleggen bij.		
i) U houdt de uitval, inclusief reden van uitval, en veterinaire behandelingen bij.		
j) Dichte hokafscheidingen in biggenopfokafdelingen.		

3. Beperk het verplaatsen van ziektekiemen via mensen en materialen naar de dieren (interne biosecurity).

Kritieke factoren bij het beperken van de verspreiding van kiemen via mensen en materialen zijn:

Interne biosecurity (via mensen en materialen naar dier)	Niet	Wel
a) De volgorde waarin u de verschillende diercategorieën verzorgt is eerst de biggen in de kraamstal, dan de gespeende biggen en als laatste de vleesvarkens.		
b) Bij controle van de gespeende biggen en in de kraamstal werkt u van jong naar oud.		
c) U neemt hygiënemaatregelen (zoals schone overall en laarzen en handen wassen) voordat mensen van de ene naar de andere diercategorie gaat.		
d) Iedereen gebruikt schone materialen per diercategorie.		

4. Een ander aandachtspunt in het beperken van het verplaatsen van ziektekiemen van dier naar dier is de opleg van gespeende biggen.

Kritieke factoren bij de opleg van pas gespeende biggen zijn:

Opleg gespeende biggen	Niet	Wel
a) Dieren van verschillende leeftijden houdt u gescheiden. TIP! Werk met verschillende kleuren oormerken per week van geboorte		
b) Tomen mengt u zo min mogelijk.		
c) U scheidt borgjes (beertjes) en zeugjes bij spenen nog niet; wanneer ze gescheiden worden gehouden in de vleesvarkensstal, gebeurt dit pas bij opleg in vleesvarkensstal in overleg met afnemer (vleesvarkenshouder).		
d) Indien mengen noodzakelijk is (bij grotere hokgroottes), mengt u tussen een zo beperkt mogelijk aantal tomen.		
e) De klein(st)e biggen vangt u in een apart hok op; deze dieren mengt u daarna nooit meer met dieren uit andere koppels ('kanaliseren').		
f) Risico-biggen (biggen uit tomen met streptococconverschijnselen of van een pleegzeug etc.) legt en kanaliseert u in een apart hok..		
g) Biggen uit fokkerijtomen verplaatst u als eerste en legt u in een apart hok. Voor deze dieren is geen contact met dieren in andere hokken mogelijk.		

5. Een goede hygiëne bij het behandelen van biggen, met name in de kraamstal, is belangrijk.

Kritieke factoren voor een goede, hygiënische werkwijze in de kraamstal in het algemeen en bij biggenbehandelingen in het bijzonder, zijn:

Hygiëne bij biggenbehandelingen	Niet	Wel
a) Randon werpen haalt u de mest achter de zeugen weg.		
b) De hokken worden zo weinig mogelijk betreden. Bij biggenbehandelingen worden de hokken zoveel mogelijk door maar één persoon betreden.		
c) Bij het behandelen van de biggen worden tussendoor regelmatig de handen gewassen (in ieder geval na een afdeling). Hetzelfde geldt voor kleding en schoeisel. TIP! Gebruik, eventueel per afdeling, een kunststof melkschort die goed afwasbaar is.		
d) Bij het behandelen van de biggen wordt het materiaal, zoals het castreermesje, naalden en spuiten, regelmatig (na één of na een paar tomen) gereinigd en ontsmet of vervangen.		
e) Tomen met diarree of biggen van een pleegzeug worden als laatste behandeld of de behandeling wordt uitgesteld.		
f) Als u navels ontsmet, gebruikt u daarvoor een geschikt product.		
g) Een aantal dagen na een behandeling bekijkt en beoordeelt u regelmatig eventuele wondjes bij biggen.		
h) U beoordeelt regelmatig of behandelingen kunnen afvallen en/of op een betere manier kunnen worden uitgevoerd.		

6. **Voorkom wondjes** bij de dieren. Via een wondje kan een streptococce bacterie gemakkelijk een dier binnendringen.

Kritieke factoren voor het voorkomen van wondjes zijn:

Voorkom wondjes	Niet	Wel
a) Beertjes worden niet gecastreerd.		
b) Als wel wordt gecastreerd, werkt u hygiënisch.		
c) Bij castreren gebruikt u een geschikt materiaal- en wondontsmettingsmiddel.		
d) Tandjes behandelt u niet standaard.		
e) De staat van onderhoud van de vloeren is goed (niet ruw).		

7. Houd rekening met de **leeftijd van de biggen** bij (be)handelingen.

Kritieke factoren voor het beheersen van een streptococce infectie zijn:

Leeftijd biggen bij (be)handelingen	Niet	Wel
a) Biggen krijgen vanaf dag 3 tot 5 na de geboorte een ijzerinjectie en niet al op dag 1 of 2 na de geboorte.		
b) Alle behandelingen zoals ijzerinjectie, staarten couperen en castreren worden tegelijkertijd uitgevoerd.		
c) U speent biggen pas als ze 25 dagen of ouder zijn.		
d) Op de dag van spenen verplaatst u de biggen ook direct naar een biggenopfokafdeling, en dus niet pas een paar dagen later.		

8. Zorg voor gezonde zeugen en biggen in de kraamstal. Dit begint met een **goed basismanagement**. Kritieke factoren voor een goed basismanagement zijn:

Goed basismanagement	Niet	Wel
a) De zeugen zijn schurftvrij.		
b) Zeugen, met name ook de nuldeborst zeugen, krijgen vlak voor werpen voldoende voer (meer dan 1,5 kg per dag).		
c) U vangt de biggen na de geboorte op in een nest met de juiste temperatuur.		
d) U streeft ernaar dat de zeugen na werpen goed voer opnemen zodat ze goed biest en melk produceren. TIP! Meet regelmatig de opbrengst van de drinknippel; dit moet minimaal 2 liter per minuut zijn		
e) U let goed op baarmoeder- en uierontsteking bij de zeug.		
f) U controleert goed of zeugen goed zijn uitgebigd.		
g) Indien nodig legt u biggen aan.		

9. Let op de **voeding en drinkwatervoorziening** van de biggen.

Kritieke factoren voor het beheersen van een streptococce infectie zijn:

Voeding- en drinkwatervoorziening biggen	Niet	Wel
a) De biggen in de kraamstal krijgen eerst een melkproduct en vervolgens een speenvoer verstrekt.		
b) De biggen krijgen de gehele zoogperiode óf droogvoer óf brijvoer, u schakelt dus niet over van nat voer naar droogvoer.		
c) Het drinkwater is schoon én gemakkelijk bereikbaar.		
d) Er is in het opfokhok minimaal één drinkplaats per 10 biggen.		

10. Let op een **goede opvang** van de biggen **direct na spenen**.

Kritieke factoren voor een goede opvang zijn:

Goede opvang direct na spenen	Niet	Wel
a) Bij opleg in de biggenopfokafdeling is direct vers voer en drinkwater aanwezig.		
b) Er is voldoende licht in de afdeling, zodat de biggen de eet- en drinkplaatsen kunnen vinden.		
c) De afdeling is droog en voldoende warm (ruimtetemperatuur 5 °C hoger dan in kraamstal).		
d) U controleert regelmatig de luchtstroom (snelheid en verdeling), het liggedrag van de dieren en de ruimtetemperatuur. TIP! Let op het liggedrag van de biggen		

11. Besteed aandacht aan het **klimaat**.

Kritieke factoren voor het beheersen van een streptococcen-infectie zijn:

Klimaat	Niet	Wel
a) Met name rond spenen let u extra op het klimaat en de gewenste ruimtetemperatuur in de kraamstal en biggenopfokafdelingen.		

12. Een goede hygiëne begint bij een goede **reiniging en ontsmetting**.

Kritieke factoren bij het reinigen en ontsmetten zijn:

Reinigen en ontsmetten	Niet	Wel
a) Bij het reinigen van de afdelingen gebruikt u een inweek- en/of reinigingsmiddel.		
b) De biggenopfokafdelingen staan na reinigen minimaal 4 dagen leeg.		
c) Bij het reinigen houdt u rekening met de toepasbaarheid en de voorgeschreven inwerktijd van het middel.		
d) U houdt rekening met de voorgeschreven dosering van het reinigingsmiddel. TIP! Controleer regelmatig de dosering		
e) Voor het inweken en reinigen gebruikt u een andere lans dan voor het ontsmetten.		
f) Als inweekmiddel gebruikt u een schuimmiddel zodat u goed ziet of alle oppervlakten zijn geraakt.		
g) Bij het reinigen besteedt u extra aandacht aan het reinigen van moeilijk bereikbare plaatsen (zoals achter voerbakken en hokafscheidingen).		
h) Na het reinigen wordt ontsmet.		
i) Bij de keuze van het ontsmettingsmiddel houdt u rekening met de werkzaamheid van het middel tegen specifieke ziektekiemen.		
j) Bij ontsmetten gaat u uit van de door de fabrikant voorgeschreven dosering.		
k) Voordat u ontsmet, zijn er geen plassen meer zodat het ontsmettingsmiddel de juiste concentratie behoudt.		
l) Vóór opleg van de dieren spoelt u de afdeling na, spoelt u de voer- en watervoorziening af en spoelt u de waterleiding door.		
m) Bij opleg van de biggen is de afdeling goed droog en op temperatuur (5 °C warmer dan in kraamafdeling).		

ANIMAL SCIENCES GROUP

WAGENINGEN UR

Checklist opgesteld in opdracht van het Productschap Vee en Vlees door de Animal Sciences Group, studieclub Someren en Veterinair Centrum Someren.

Checklist te downloaden via: www.asg.wur.nl of www.praktijkcentrumsterksel.nl